

Remissyttrande  
Handlingsplan för Friluftsliv i Skåne 2018-2020

Yttrande från:  
Stiftelsen Skånsk MTB Utveckling.  
Godkänd av styrelsen 2018-09-02

Bilagor:  
Förstudie kring Skånsk MTB

Sjöbo 2018-08-31

Vi i Stiftelsen Skånsk MTB Utveckling vill börja med att tacka för att vi får vara med och lämna synpunkter på Handlingsplan för Friluftsliv i Skåne 2018-2020.

I de frågor som vi yttrar oss kring nedan under övergripande kommentarer och specifika kommentarer kring stigcykling arbetar vi redan aktivt och ser gärna fortsatt och fördjupat samarbete med Länsstyrelsen och andra offentliga aktörer. Vi vill så gott vi kan bidra till genomförande av dessa punkter under de olika åtgärder i Handlingsplanen för Friluftsliv i Skåne 2018-2020 som de kan anses passa in under framöver.

Vårt arbete följer i stora drag riktlinjer framtagna i en förstudie som vi tagit fram för utveckling av stigcykling i Skåne. Vi bifogar denna som svar på frågan om vad vi jobbar med och hur vi kan bidra till förverkligandet av det skånska friluftslivet. Vårt arbete handlar i mångt och mycket om att förverkliga de rekommendationer som förstudien pekar ut. Vi välkomnar breda samarbeten framöver för bästa möjliga lösningar kring det rörliga friluftslivet.

Övergripande kommentarer:

- Bra definition kring friluftsliv som är inkluderande. Det ger begreppet en möjlighet att växa med sin samtid och välkomna nya sätt att idka sitt friluftsliv på.
- Vi har en fundering om man bör göra en markering mellan ideellt organiserat friluftsliv och kommersiellt organiserat friluftsliv så att det ideella kan få allemansrättslig tillgång till naturen även om verksamheten kan ses som organiserad. Det kan idag vara svårt att förstå var gränser för organiserad aktivitet går, är det t ex via en samling på ett socialt forum eller är det först när det utgår betalning, och vad är det i sådant fall man har betalat för? Hur ser man t ex på när det går ut information om sällsynta observationer av fågel via sociala medier, anses alla fågelskådare som följer upp detta som del av en organiserad friluftaktivitet? Vi tror att det är viktigt att låta det allmänna friluftslivet ha allemansrättslig tillgång till naturen även under organiserade former, men också att det görs en skillnad på kommersiellt organiserade aktiviteter som vi ser poänger i att det bör ligga utanför det allemansrättsliga nyttjandet.

- Vi tror det är viktigt att ytterligare belysa privata markägares situation och ge dem möjlighet att vara med och upplåta mark utan att behöva förbinda sig till att detta upplåtande blir permanent och på sikt begränsar marknyttjandet. Vi får i vårt arbete ofta höra just detta argument från markägare, där man uttrycker en rädsla för att om man bjuder in friluftslivet på sina marker kommer det på sikt resultera i "tvångsinlösning" i den bemärkelsen att friluftslivet prioriteras framför markägarens drift, och detta utan att markägaren fått någon ersättning för det.
- En naturlig följd av resonemanget kring markägarnas situation är att utvärdera vilka incitament man kan skapa för att göra det mer intressant för markägare att engagera sig i det rörliga friluftslivet. Vi tycker inte att det bara ska handla om att markägaren kan bli en turistentreprenör. Friluftslivet är så mycket större och så mycket viktigare med dess koppling till folkhälsa att samhället bör ta fram bra ersättningsmodeller för markägare som väljer att engagera sig kring friluftslivet. Vi tror att en sådan modell skulle hjälpa oss som jobbar med att bereda plats för friluftsliv att nå fram till bra lösningar och tillgång till mark, utan att vi ska behöva bli kommersiella aktörer som själva ska behöva ersätta markägare för nyttjande av deras mark.
- I fråga gällande zonerings och kanalisering tror vi det kan behövas förtydligande om att detta kan göras både ur ett regionalt och lokalt perspektiv, men att metoden kanske framförallt är tillämpbar i det lokala området. Tittar man bara med ett regionalt perspektiv kan många nyttjandegrupper få väldigt långt till sin naturupplevelse. Vi tror att det ur ett regionalt perspektiv ska eftersträvas att finnas lokala möjligheter för alla olika nyttjare, men att det i de lokala områdena kan vara önskvärt med tydlig zonerings för bästa upplevelse.

#### Specifika kommentarer kopplat till stigcykling:

- Vi ser gärna att man använder definitionen stigcykling framför terrängcykling. Vi vet att det är en ledbaserad aktivitet som efterfrågar stigar och grusvägar att cykla på och det är vad vi vet ytterst få som regelbundet ägnar sig åt cykling utanför befintliga stigar. Vi är rädda att definitionen terrängcykling kan koppla aktiviteten till terrängkörningslagen och på sikt skapa en syn och praxis av stigcyklister som en grupp som inte omfattas av allemansrätten.
- Vi ser det som viktigt för vår målgrupp, stigcyklister, att tydligt accepteras som en del av det rörliga friluftslivet och vi tycker att denna handlingsplan på ett bra sätt lyfter fram detta. Men önskar enligt resonemanget ovan att man hellre pratar om stigcykling än terrängcykling.
- Då stigcykling är en ledbaserad aktivitet ser vi det som nödvändigt att det görs mer i Skåne för att hjälpa målgruppen att "göra rätt" när man är ute i skog och mark. Det finns ett väl utbyggt och uppmärksammat nätverk av vandringsleder som gör det lättare för målgruppen av promenader att på ett styrt och fritt sätt utöva sitt friluftsliv utan att det skapar konflikter med andra nyttjare, detta just för att det är styrt och därmed ses som accepterat. Stigcyklingen är redan stort och kommer sannolikt växa

yttre. Vi ser ett stort behov av bättre kanalisering av målgruppen genom fler och bättre markerade och kommunicerade leder och stigar för stigning.

- Våra erfarenheter visar på att i arbetet med att få fram bättre infrastruktur för stigning läggs ofta ansvaret över på de ideella krafter som efterfrågar och initierar projekt för genomförande av nya stigar. Vi tycker det är positivt med det ideella engagemanget, men tycker inte det ska ligga på det ideella att skapa för samhället nödvändiga lösningar för styrning av en stor målgrupp och därtill kommande turism. Vi ser också att det ofta leder till lösningar som inte alltid sätter det allmännas intresse i första rummet, utan leder och stigar utformas så de passar det egna tycket och smaken vilket i förlängningen blir exkluderande för barn, ungdomar och nybörjare som ofta behöver lättare stigar än de som inbitna entusiaster tar fram. Vi önskar att dessa lösningar görs med ett större yrkeskunnande och professionellt genomförande och att man i det arbetet engagerar och utbildar det ideella så att dessa kan vara engagerade i tillsyn och utveckling av nyttillkommen och befintliga infrastruktur för stigning.
- Det finns idag många reservat som tillåter cykling. Vi tror att även om det är tillåtet så vore det bra om man kan skapa en bättre kanalisering och styrning av målgruppen stigning i dessa reservat. Även om man som cyklist fritt kan cykla enligt föreskrift, tror vi att alla blir mer nöjda om man kan fånga upp majoriteten av stigning på utpekade stigar och leder. Dessa leder kan även vara "multileder" utan att det utgör ett problem för stigning. Hur andra målgrupper förhåller sig till multileder låter vi vara osagt.
- Vi tror att det behövs ett regionalt skyltningssystem för stigning som tydligt visar att det är en regional led för stigning och att lederna är graderade efter teknisk svårighet. Förslag på genomförande bifogas i vårt yttrande i form av den förstudie vi gjort kring ämnet. Vi är även mitt i processen att utveckla ett sådant skyltningssystem, både grafiskt men även med instruktioner om hur skyltningen bästa utföres.

Kommentarer till befintliga förslag på åtgärder:

- 14. Viktig punkt, men vi tror det är än viktigare att göra det lättare att göra rätt när man är i naturen genom tydligare styrning och kanalisering av beteenden.
- 16. Skulle man kunna forma denna åtgärd till ett tydligare värdskap och liksom kommentaren till punkt 14 hjälpa människor att göra rätt i stället för att riskera att lägga fokus på de fel som begås?
- 21. Vi tror inte alltid att det bara är volymen av besökare som är avgörande. Man bör ställa volymen av besökare och nyttjare till grundförutsättningarna att hantera denna volym. Det är inte givet att man måste flytta en aktivitet utan det kan handla om att skapa bättre förutsättningar i området att hantera större volymer nyttjare. Yttrandet är främst baserat utifrån ledbaserad aktivitet och de åtgärder man kan göra för att en

led ska kunna bära störa volymer av nyttjare och få olika ledbaserade målgrupper att bättre samsas i naturen.

- 31. Vi vill här understryka stigcyklings behov av att accepteras som del av det rörliga friluftslivet och när man i föreskrifter talar om att bereda plats för rörligt friluftsliv bör även stigar och leder för cykling omfattas.
- 36 & 38. Vi tror att semiurbana lösningar som t ex cykelbanor inom dessa närmiljöer kan vara ett bra sätt att fånga upp ungas intresse för att vilja vistas i naturen. Genom att fånga upp unga i dessa miljöer kan man med bra planering av leder och information lättare leda dem längre och längre ut i naturen där man ges möjlighet att få andra typer av upplevelser av naturen än bara den aktivitet som råkar föra en ut i skogen.

Förslag på kompletterande åtgärder:

- Utvärderar lämpliga incitament och/eller ersättningsmodeller för markägare att engagera sig i att upplåta mark för det rörliga friluftslivet.
- En punkt som fokuserar på kompetenshöjande aktiviteter och utbildningar för offentligt anställda inom kommun och Länsstyrelse i hur man skapar mer socialt, fysiskt och ekonomiskt hållbara leder för ledbaserade aktiviteter.
- Fördjupande studier kring "triber" inom det rörliga friluftslivet. För att vara alert med sin samtid skulle även åtgärder riktade mot att förstå nya, potentiella nyttjare av friluftslivet vara önskvärt. Likaså uppföljning av befintliga grupper, hur påverkas dessa gruppers beteende som en följd av att samhället runt oss förändras, vad ställer detta för krav på att "designa" upplevelser och anläggningar kring kanalisering för att dessa ska fungera när användarna får nya beteendemönster. Fördjupande studier av detta slag kan också ge mer fakta kring storleken av olika nyttjandegrupper och hur dessa påverkas över tiden.

Remiss skriven av:

Fredric Piper  
Ordf Stiftelsen Skånsk MTB Utveckling  
[fredric@ausdauer.se](mailto:fredric@ausdauer.se)  
0735153240